

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Alfonsi Virvesii Canarien. Episcopi, Philippicæ
disputationes uiginti aduersus Lutherana dogmata, per
Philippum Melanchthonem defensa**

Virués, Alfonso de

Coloniae, 1542

VD16 V 1588

De communione sub utraq[ue] specie. Phil. XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33625

et si pontificum ac sacerdotum socordia interdum & collusione hactenus creuerint, nunc Christi Iesu favore primum, deinde verbi Dei sarculo Indies quæ impia sunt aut vana succiduntur, quæ vero præter impietatem retineri possunt, aut purgantur, aut excoluntur, aut diriguntur: idcirco citra tumultus & schismata, quæ sunt maxime vitanda inter fideles, quâdiu salua pietate vitari possumus, Quibus vitandis atque sedandis nos utcunque pro nostra virili parte laboramus: Quod si nobis plantantibus atque rigantibus nondum visum est arcanæ Dei sapientiæ, ut pacis incrementum succedat, bona tamen spes est fore, ut affectus Christo probetur, cui sit honor & gloria in sæcula sæculorum.

Philippica XVII. De communione Eucharistiæ sub vtraque specie.

Communio sub vtraque specie, de qua Philippus oppido quam insolenter differit, bifariam potest a laicis usurpari: aut quia Christum non esse sub alterutra credunt: aut quia non existimant satisfieri Christi præcepta, nisi sub vtraque specie communicent: Horum prius nemo hactenus credidit, præter eos, qui usque adeo insaniunt, ut negent realem Christi præsentiam in sacramento. Quorum hæresim præsentem opere non attingimus: tantum cum illis agimus, qui de sacramento Eucharistiæ catholice credunt, sed non perinde (tametsi religionis causam suæ temeritati prætexunt) religiose & pacifice utuntur. Quo igitur nomine appellem novum hunc ritum, quem priuato
q consilio

Cōmunio
sub vtraque
specie bifariam
potest a laicis
usurpari.

consilio aduersus vniuersalem ecclesiam inuexistis? Creditis nobiscum Christum non diuidi specierum varietate, vt in altera solus sit sanguis, in altera sola sit caro, alioq in neutra esset Christus, nec in vtraq; quidem, cum neq; caro sine sanguine viueret, neq; sanguis esset vituus extra carnem: Cum ergo nō estis vnus speciei communionē contenti, quia creditis necessarium esse vnicuiq; fidelium ad aeternae vitae consequutionem, vt sub vtraq; specie communicet, sic enim habet vestra confessio: Laicis datur vtraq; species sacramenti in cena domini, quia hic mos habet mādātum domini. Bibite hoc omnes, vbi manifeste praecipit Christus de poculo vt omnes bibant, &c. Falsa est igitur haec ecclesia, quae tam multis saeculis hunc morem intermisit, non enim constat, vt vos ipsi in confessione vestra fatemini, quādo, aut quo autore mutatus sit mos geminae cōmuniōis, qd̄ proculdubio facile constaret, si nō esset iam vetustissima ista mutatio. Quod si admiserimus ecclesiam tot saeculis errasse, videtis quā multa infideles aduersum nos colligerent absurda. Nā vt caetera p̄mittam, quonā autore errauit? Illa nimirū, qui pollicitus est ei, se affuturum vsq; ad saeculi finem, quicq; spiritum sanctum illi promisit, a quo doceretur omnem veritatem. Quomodo vero hanc docuit, circa quam (cum tamen a vobis necessaria, ad salutis aeternae consequutionem asseratur) vniuersa ecclesia tot saeculis errauit? Hāc obiectionem diluit Philippus huiusmodi verbis: Nos, inquit, ecclesiam excusamus, quae hanc iniuriam pertulit, cum vtraque pars ei contingere non posset, sed autores qui defendunt, recte prohiberi vltimū integri

Math. 26

Math. 28

Iohan. 16

omnes p

gri

gri sacramenti, quiq; nunc non solum prohibent, sed etiam
 vtentes integro sacramento excōmunicant, & vi persequuntur,
 non excusamus: ipsi viderint, quomodo Deo rationem
 suorum consiliorum reddituri sint. Nec statim iudicandum
 est ecclesiam constituere, aut probare, quicquid pontifices cō-
 stituunt, præsertim cum scriptura de episcopis et pastoribus
 vaticinetur in hanc sententiam vt Ezechiel ait: Peribit lex a Ezech. 7
 sacerdote. Philippus his verbis ita causam ecclesiæ agit, vt in
 ius trahat plures, non modo pontifices & episcopos, verum
 & viros non minus pietatis obseruatione quam sapientiæ
 fulgore conspicuos, quorum tempore constat intermissum
 fuisse morem cōmunicandi sub vtraq; specie: Est enim vsq;
 adeo vetustus vnus speciei vsus in communione, vt eius ini-
 tium nec aduersarij quidē inuenire potuerint. Est apud Eu- Eusebius.
 sebiū Cæsariensem libro VI. Ecclesiasticæ historiæ cap.
 XXXIII. epistola Dionysij vetustioris aliquāto episcopi vi-
 ri pietate iuxta atq; eruditione insignis, qua non obscure si-
 gnificatur Eucharistiæ sacramentum vnica specie iam tunc
 solitum tradi saltem infirmis. Eius verba vt interpretata sunt
 a Rufino transcribam: Dionysius vero ad hoc scribendo
 ad supradictum Fabianum intexit etiam quandam histori-
 am dignam memoria dicens: Serapionem quendam fuisse
 apud Alexandriam, vnū ex his qui lapsi sunt, eundemq; sæ-
 pe deprecātū, vt susciperetur, nec tñ impetrasse. Oppressum
 deinde hūc esse ægritudine, ita vt triduo iam sine voce pror-
 sus iaceret. Paululum vero quarta die respirantem, vocasse
 ad se filiam suam, & dixisse: Quousq; me detinetis? Quæso
 q ij vos,

vos, cito aliquis presbyterum roget, vt possim aliquando dimitti, & cum hoc dixisset, rursus sine voce permansit: Abijt cursu puer ad presbyterum noctis tempore. Infirmabatur presbyter, venire non potuit. Tamen quia præceptum fuerat a me, vt lapsis in exitu nemo consolationis solatia denegaret, & maxime his, quos prius id rogasse constaret, parum Eucharistię puero dedit, qui ad se venerat: Quod infusum iussit seni præberi. Regrediente adhuc puero, antequam ingrederetur domum, rursus Serapion respiciens, redisti, inquit, fili: & licet presbyter venire nõ potueris, tu tamen imple quod tibi præceptum est, vt possim discedere. Cumq; esset completa solennitas, velut cathenis quibusdam vinculisq; disruptis: lætorem iam spiritum reddidit, &c. Hęc Eusebius. Vnde quod sacramentum commissum est puero, quod parum Eucharistię datum, quod infundi iussum, vino scilicet aut aqua, quo sumi posset ab ægroto, qui moribundus & æstuans glutire nequibat, omnia hæc declarant in sola specie panis accidisse. Nam si moris esset speciẽ vini dari, nõ fuisset opus infusionis tã diserte meminisse. Sed vsa fuerit aliqñ ecclesia vtraq; specie. At eadem generali synodo mutauit hanc cõsuetudinẽ: quinimo iam dudũ ætates iustissimis causis mutata eisdẽ restitui vetauit. Nec autoritatem quam Philippus detrahare pontificibus verbis prophetæ conatur, vniuersalis synodi decretis negare poterit, tamen si nihil sit tã firmum & euidentius, quod non possit apud ignaros eleuari: Vnde & aduersus hæc & id genus alia argumenta obijcitur Christi præceptum quod nullis hominum cõsuetudinibus aut decretis possit

possit labefactari: Bibite, inquit Christus, ex hoc omnes. Nos ^{Matt. 26} Christi praecepta labefactare non conamur, sed intelligere, nec animum inducere possumus ecclesiam vlllo tempore Christi praeceptum deseruisse, nedum aduersus illud quicquam publice decreuisse. Cum enim generalis concilij decreta produxerim, non me existimo humanam consuetudinem, aut humanas allegasse leges, sed diuinas, quandoquidem eo loco habenda sunt omnia quae generali synodo sanciantur, maxime si totius ecclesiae catholicae consensus accesserit, non suffragiorum (quod fieri nequit) collatione declaratus, sed vniuersorum, qui alias nunquam discesserant ab ecclesia, obedientia & approbatione processus. Consideremus tamen, si placeat, qui sint illi, quibus praecipitur vt bibant. Nempe apostoli Christi duodecim, cum quibus discumbebat vt narrat Matth. quibus succedunt episcopi & presbyteri: ita vt si ad homines illos verba Christi referas, nullos possint alios obligare, si vero ad ordinem et personas quas gerebant solos obligant sacerdotes. Alioqui cum aequae generaliter dictum sit: Hoc facite in meam commemorationem, omnibus Christianis esset praecipitum vt consecrarent, aut si haec verba non praecipientis sunt vt illa: sed potestatem tradentis, omnibus esset collata consecrandi potestas. Id quod tibi Lutherus olim docuerit, a nullis est Lutheranis hucusque receptum: Soli enim sacerdotes consecrant, & nihil ab ecclesiae consuetudine & doctrinae in hoc differt vestra confessio. Quicquid igitur praescriptionis & praecipiti habent illa verba, non ad omnes Christianos, sicut nec posteriora haec referendum est, sed ad sacerdotes,

q̄ iij qui

qui vtriusque censuræ pondus sustinere debent. Est tamen aliquid in prioribus nempe illis: Bibite ex hoc omnes, quo potuerunt simplices Christiani aliquando vti, sanguinis scilicet potio, quod non est in posterioribus: quippe quod cum solam significant hierarchicæ potestatis collationem, nihil sit in eis quod simplicibus Christianis possit concedi. Et quamquam Philippus oblitus auctoritatem quam vna vobiscum Germani, se deferre synodis vniuersalibus superius est professus, non existimet ab ecclesia fieri quod pontifices constituunt. *Augustin.* Augustinus tamen ecclesiam fecisse iudicat, quicquid pontifices & episcopi, ceteris Christianis non refragantibus faciunt. Et hinc assumit potissimum medium argumentationis aduersus Donatistas: Cum igitur tot secula pontifices & cæteri sacerdotes sanguinem Christi non ministrauerint laicis, nisi quatenus ad corporis communionem sequitur sanguinis participatio & communi fidelium non refragantium consensu ista communio sit probata, tanquam que sufficeret ad æternam salutem, nemini dubium esse debet, quin prosit, & sufficiat, nec opus sit laicis communionem potuli, ne cogamur alioqui dicere, tam multos annos ecclesiam caruisse re, quæ necessaria illi erat ad salutem animarum. Imo nullam cogemur credere toto illo tempore ecclesiam fuisse, si nemo erat in illa qui hanc veritatem auderet publice profiteri, & pro ea si opus esset mori. Quanquam quem per Deum vererentur, aut quem timerent: Principes? Horum nihil intererat, nec ad illos attinebat huius causæ cognitio: Romanum pontificem? Atqui ecclesiæ nunquam defuerunt aliquot viri boni,

boni, quorum tanta esset pietas & fidei virtus, vt vtrisque principibus etiam inuitis, quin & mortem intentantibus, veritatem, quæ scitu necessaria videretur ecclesiæ, nunquam fuerint tacituri. Seruauerat sibi dominus in Israelis plebecula flagitijs & infidelitate corrupta septem milia virorum, & Christiana respublica, per vniuersum pene orbem diffusa, nullum tot sæculis habuit, qui staret a veritate, qui clamaret, & profiteretur, quod tantopere necessarium erat ei & cæteris vniuersis fidelibus. Ego quidem nequeo hæc hactenus intelligere, quid conducatur, aut quid emolumenti afferat pontificibus & cæteris sacerdotibus hæc consuetudo, vt si in rem Christianorum esset vtriusque speciei communio, non illam perpetuo retinerent. Haud enim auget subtracta census ecclesiarum: neque quia lex est prohibitiua dispensationibus aut compositionibus dicit Romanos, tantum prospicit fidelium pietati, ne circumducto calice & promiscuæ multitudini virorum, foeminarum, adolescentium, senum, sapientium, insipientium, ægrotantium, & valentium, decumbentium, & ingredientium propinato, sinistrum aliquid accideret, eorum quibus tener ac fluidus liquor est obnoxius. Qua in re non conferimus Christi præceptum cum humanis traditionibus, nec humanam prouidentiam diuino mandato præferri contendimus: sed hoc agimus, vt intelligantur Christi verba per Philippum aduersus nos producta, quorum optima interpret est consuetudo Christianorum, non quæcunq;, sed cum sanctissimorum virorum, tum catholice synodi doctrina confirmata, & omnium fidelium roborata consensu.

Non

Non satis assequi possum quid sibi velit Philippus, cum dicit nostros theologos non hoc egisse Augustæ, ut excusarent ecclesiam, cui adempta est, inquit, altera pars sacramenti: Et addit: Id decuit bonos & religiosos viros. Erat quærenda firma ratio excusandæ ecclesiæ, & docendarum conscientiarum, quibus non potest contingere, nisi pars sacramenti: Nunc ipsi defendunt recte prohiberi alteram partem, & ventant concedere vsum vtriusque, &c. Quid ego audio? An non excusat ecclesiam a sumptione alterius partis, qui defendit recte fidelibus prohiberi laicis? An aliter defendenda est, quam docendo, astruendo, confutâdo? Scimus omnes quomodo sit actum de hisce rebus Augustæ: non armis, sed verbis, non exercitiis, sed literis, non turbulento vulgi præiudicio, sed tranquillo sapientium congressu: vbi defendisse atque probasse, recte prohiberi laicis alteram speciem communionis, quid aliud est, quam ecclesiam excusasse? Si modo excusatione opus est ecclesiæ, quæ nihil excusandum statuere potest aut docere. Excuset ecclesiam Lutherus, qui illam toties accusat, qui a tempore Niceni consilij ecclesiam a veritate lapsam ausus est blasphemare. Nos sola ecclesiæ consuetudine & approbatiõe vniuersa, quæ nobis crimini dantur ab hæreticis, excusamus: quæ sanctam & catholicam ecclesiam agnoscimus, & in symbolo profiteamur: quod nequiquam esset, si quicquam accusandum admitteret. Erramus singuli fortassis catholici, oēs tamen errare non possumus. Nam qualis fuisset ecclesia, in qua tot sæculis nemo fuerit, qui pro re adeo necessaria nempe pro Christi præcepto (si Philippo credimus)

publi-

Ecclesiæ excusatio.

publice deserto reclamaret, vsq; ad Hussem & Vicklesum
 nouellos hereticos Lutheri duces. Non vult recipere Philip
 pus locos, quos nostri ex scripturis produxerunt, ostenden-
 tes apostolorum tempore vsos fuisse fideles altera parte sa-
 cramenti, idque significari, quoties de fractione panis calice
 prætermisso fit mētio. Fortassis hic est tam superstitione dia-
 lecticus, vt non admittat negatiuam collectionē ex affirma-
 tiuis propositionibus, qua tamen nihil frequentius (quod su-
 perius non vno loco monstrauius) solet vtī. Nos vt non
 omnes huiuscemodi collectiones probamus, ita non omnes
 reijcimus in disputatione, loquor theologica, in qua summo
 iure agere, est interdū iniuria sacras literas afficere: Vbi præ-
 termisum fuerit aliquid, quo maxime opus erat his quæ di-
 cuntur, quodq; maxime cohærebat cum eis, videtur scriptu-
 ra negare, qd nō asseuerat: atq; adeo tunc temporis nō pror-
 sus inepte ex affirmatione vnius & alterius prætermissione
 colligitur eius quod prætermisum est, quodq; nusquam est
 alias in eisdem literis affirmatum, negatio. Cæterum causam
 cur Philippo nō probetur huiusmodi collectio, audiamus:
 Quanquam autem, inquit, non valde repugnamus quomi-
 nus aliqui (loci scilicet adducti) de sacramento accipiantur,
 tamen hoc non sequitur vnā partem tantum datam esse:
 quia partis appellatione reliquum significatur communi cō-
 suetudine sermonis. Pulchra, me Christo, responsio, per quā
 sequitur non potuisse fideles corpus Christi sumere sine san-
 guine, non tamen sequitur, non potuisse panis suscepisse spe-
 ciem, sine specie vini. Quandoquidem regulariter vnius
 r partis

partis intelligentia, tunc in alterius expressione concluditur, quando neutra potest esse sine altera, aut illud efficere quod totius narrationis summa complectitur. Ita animæ appellatio corporis, interdum etiam totius hominis significationē in sacris literis habet, & multi id genus tropi in eisdem inveniuntur. Corpus autem Christi viuum, quale continetur in sacramento, quanuis non posset esse sine sanguine, potest tamen sub specie panis contineri & fidelibus tradi sine sanguinis seorsum consecrati participatione. Nam etiam tunc cum Apostoli Christo Iesu ministrante communicauerunt suscepta panis specie verum corporis Christi atq; perfectam, calice etiam nondum hausto cōmunionem susceperant, tametsi alijs mysterijs ante poculum nondum complectis: quæ mysteria non ad quosuis Christianorum, sed ad Hierarchas solummodo in ecclesia pertinet. Haud igitur est opus ijs locis, quæ Philippus fatetur accipienda de sacramento, vt addamus de nostro, calicem in scriptura prætermisum, quando quod attinet ad veram corporis & sanguinis Christi cōmunionem, æque perfecta est sine poculo atq; cū eo. Et hæc de Philippi responsione per tropos: Est autem operæ precium animaduertere, quā æquus sit nobis Philippus antagonistes: Cū locū producit ex scripturis, contendit singula verba simpliciter esse accipienda: expositiones, si quæ afferuntur, clamat esse impias, esse sophismata, cū vero vicissim scripturæ locis vrgetur, tunc quid non comminiscitur, vt effugiat: Ibi omnis abscedit scripturæ simplicitas: accedunt tropi dialectici, grammatici, rhetorici, vt est in hac responsione videre:

In.

Verū corpus et sanguis Christi sine poculo atq; cum eo.

In multitudine argumentorum que producuntur a nostris haud possunt omnia esse paria. Philippus infirma quæque carpit, inuadit, exagitat: & vsque ad sanguinem, quod aiunt, emungit. Et fingamus, inquit, liberum esse vti vna parte aut ambabus, quomodo poterit prohibitio defendi? Quomodo? Quia si calicis cõmunio non est necessaria, non debet in periculum contumeliæ Christi vulgo concedi. Postremo ipse (quod nostros accusauerat non fecisse) ecclesiam excusat, quæ hanc iniuriam pertulit. Imo vero, hoc est, ecclesiam accusare. Nam (vt nos etiam pro nostris attigimus) qualis esset ista ecclesia quæ prætulit antiquari Christi præceptum, quæ non stetit a Christo aduersus sacramenti diuisores, non clamauit, non totis viribus satagit, vt retineatur Christi mandatum si de hac re vllum esse credebat? Pertulit, inquit Philippus, hanc iniuriam. Carnificum iniurias & tyrannorum pertulit ecclesia, quæ & hodie illi non desunt. At quamobrem illas pertulit? Non vt conniueret & dissimularet veritatem, sed vt veritas regnaret, & aduersus mundi huius & inferorum phalanges esset in propatulo, nec hostium peruicacia posset aboleri, aut obscurari Christi doctrina. Nam hoc est quod ecclesia ferre nequit: alioqui non esset ecclesia. Quinimo tantum vt hæc non ferat, omnia discrimina subire decreuit, sciens quod portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Vnde & gloriatur in Psalmo: Propter verba, inquit, labiorum tuorum ego custodiui vias duras. Nos ergo illam duntaxat ecclesiam agnoscimus, quæ Christi præcepta perpetuo retinet, nec vnquam passa est

Matt. 16
Psalm. 116

Gala. 5

incerpici veritatem. Idcirco quãuis nouandarum rerum cupidi, vt vulgi curam gerere videantur, fingunt vniuersis præcipi, quod solis sacerdotibus est præceptum, nos tamen quicquid ecclesia ausa est intermittere, constanter asserimus, non esse Christi mandatum. Sed vtinam abscindantur, qui vos conturbant.

Philippica XVIII. De cœlibatu & matrimonio.

Vllibi magis sibi regnare videtur Philippus, quã cum causam agit matrimonij, aduersus illorum cœlibatum, qui sacris iniciantur. Sic in exordio velut cæstro percitus furit, gestit, subsannat, inuehitur, contumelijs indulget, & maledictis theologos nostros infectatur, atque lacefcit, vt nihil minus in Evangelica controuersia quam Euangelium præstet. Ita triumphat, ac sublimis effertur, quasi in limine controuersia vicerit. Mox ad artem conuersus, exorditur ab insinuatione, quam Cæsaris laudibus amplificat, conatur aduersarios trahere in inuidiam, & nullum non monet lapidem, quo lectoris animum præiudicio sibi conciliet. Nos oratoris partibus Philippo concessis, vt de quibus optime præcipiat, magnifice præstet, Evangelica modestia contenti, theologi partes exequi conabimur, & ita exordijs præteritis, ac Cæsaris nunquam satis pro merito celebrati laudibus prætermisissis, in rem ipsam omnes considerationis, & orationis nostræ neruos intendamus. Et quoniam Philippus in præfatione iudicem ambit virum bonum, & timentem DEI, omnes

vos